

Venuspassagen

Tidigt på morgonen den 6 juni är det dags för den sällsynta händelsen att planeten Venus passerar mellan jorden och solen.

> Titta ALDRIG direkt mot solen!

Det säkraste sättet att observera Venuspassager (och solförmörkelser) är att projicera en bild av solen på en skärm.

- 1 Du behöver ett **teleskop** eller kikare.
- 2 Ställ upp en vit **projektionsskärm** bakom teleskopet.
- 3 Klipp till ett hål och ett snitt på en kartongbit. Montera den som **skuggskärm**.
- 4 Rikta teleskopet mot solen, **UTAN** att titta genom det.
- 5 Ställ in fokus så att en skarp bild av solskivan syns på den vita skärmen.
- 6 Venus syns som **en svart punkt** som rör sig över solskivan mellan klockan 00.04 och 06.54.

Venuspassager äger rum i par med åtta års mellanrum. Mellan passageparen är det desto längre.

KÄLLOR: Nationellt resurscentrum för fysik, transitofvenus.ni.se, stjärnhimlen.se

TT/SVENSKA GRAFIKBYRÅN

> Mellan följande klockslag syns passagen i Sverige

Kolla Venus på nationaldagen

På nationaldagens morgon inträffar något sällsynt som får astronomerna att göra vågen – en Venuspassage.

Missar du den är det bara att hoppas på ett väldigt långt liv. Det dröjer till 2117 innan fenomenet inträffar på nytt.

Med rätt utrustning kommer du att kunna se Venus passera som en liten svart fläck på solskivan. Jämfört med den gigantiska fullmånen som skådades över världen i maj låter det inte

särskilt upphetsande, men astronomerna är av en helt annan åsikt.

Upphetsade astronomer

– Det är absolut något att hetsa upp sig över. Det är sista chansen att se en Venuspassage under vår livstid och det är något man faktiskt kan göra utan större möda, säger Robert Cumming, astronom på Onsala-observatoriet och redaktör för tidningen Populär Astronomi.

– Venus kommer visserligen att synas som en liten fläck, men det är ändå den största fläcken som passerar solen, tillägger han.

Venuspassagerna inträffar ungefär två gånger per århundrade och då med åtta års mellanrum. Sedan den observerades i teleskop för första gången 1639 har Venuspassagerna varit av speciellt intresse eftersom de hjälper astronomerna att bestämma avstånd i rymden.

Kärleksgudinnan

Men planeten har varit betydelsefull mycket längre tillbaka än så. Både greker och romare kopplade ihop den med sina kärleksgudinnor Afrodite och Venus och för astronomerna i Mayariket var planeten av avgörande betydelse.

– Venus har alltid varit den himlakropp efter solen och månen som folk lagt märke till. Det räcker med att gå ut och titta på stjärnhimlen just nu för att förstå varför. Den ser helt otroligt ljusstark ut och man undrar om det verkligen kan vara en planet. Ibland hör folk av sig till mig och frågar om det inte är en komet eller ett ufo, säger Robert Cumming.

Avslutningsvis är en varning på plats: Titta aldrig direkt in i solen. Det kan leda till ögonskador och till och med blindhet.

BJÖRN EWENFELDT/TT